

VERMES MIKLÓS Fizikaverseny
2015. április 17.
II. forduló

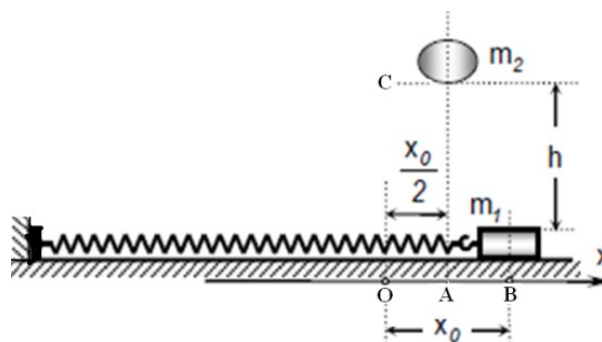
Vermes Miklós
 (1905-1990)

Kossuth-díjas középiskolai fizika-, kémia- és matematikatanár,
 kiváló tankönyvíró és kísérletező.

XI. osztály

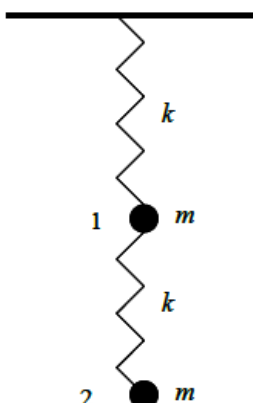
I. feladat

Egy $m_1 = 200 \text{ g}$ tömegű, anyagi pontnak tekinthető testet egy ideális, vízszintes helyzetű, $k = 20 \text{ N/m}$ rugalmassági állandójú rugóhoz kapcsolunk a mellékelt ábra szerinti elrendezésben. A rugó-test rendszer kezdetben nyugalomban van az O egyensúlyi pontban. A testet súrlódásmentesen elmozdítjuk a felületen a B pontig, amely $x_0 = 4 \text{ cm}$ távolságra van az O ponttól. Az x_0 távolság felezési pontjában (A) emelt merőleges mentén, h magasságban az m_1 -től egy másik $m_2 = 2 m_1$ testet helyezünk el (C pont). Kezdetben az m_2 test is nyugalomban van. Ha mindkét testet egyszerre engedjük szabadon (a B és C pontokból), akkor rugalmatlanul ütköznek abban a pillanatban, amikor az m_1 először halad át az A ponton. (Az ütközés nagyon gyorsan játszódik le). Határozzátok meg:

a) milyen magasságban volt kezdetben az m_2 tömegű test?	3 p
b) mennyi hő szabadul fel a két test rugalmatlan ütközésekor?	4 p
c) milyen mozgást végez a két testből álló rendszer? Adott $g = 10 \text{ m/s}^2 \cong \pi^2$	3 p

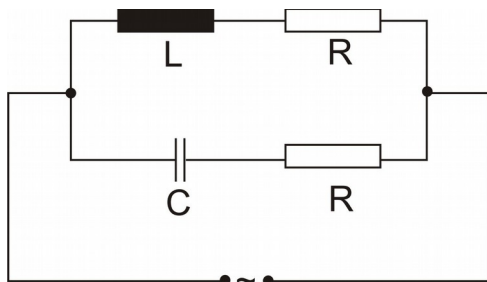
II. feladat

Két azonos méretű és tömegű (m) testet, két egyforma, k rugalmassági állandójú rugóra függesztünk fel, az ábra szerint. A rendszer csak függőleges irányban mozoghat. A mozgás során egy adott pillanatban az 1-es test elmozdulása a saját egyensúlyi helyzetéhez képest x_1 , a 2-es test elmozdulása szintén a saját egyensúlyi helyzetéhez képest x_2 . Feltételezve, hogy a testek rezgési egyenlete $x_1 = A_1 \sin(\omega t)$, illetve $x_2 = A_2 \sin(\omega t)$ alakú, határozzuk meg:

a.) az ω körfrekvencia lehetséges értékeit (ismert k és m),	6 p
b.) a testek kitérései közötti kapcsolatot,	2 p
c.) milyen rezgések felelnek meg ω különböző értékeinek.	2 p

III. feladat

Az ábrán látható áramkört $u(t) = 141,4\sin(2\pi t)$ V váltakozó feszültséggel tápláljuk. Az R ellenállás értéke 40Ω , a kondenzátor kapacitása $C = \frac{1}{\pi}\mu F$. A szolenoid $l = 10$ cm hosszú, keresztmetszete $S = 0,98$ cm², menetszáma $N = 300$. Amikor a szolenoidban levő l hosszúságú vasmag a tekercs felét foglalja el, az áramkört alkotó elemek között fennáll az $\omega^2 LC = 1$ összefüggés, ha a tápfeszültség frekvenciája 10kHz. Ismert $\mu_0 = 4\pi \cdot 10^{-7} \frac{H}{m}$ és $\pi^2 = 10$.

Határozzuk meg:

- a vasmag relatív permittivitását, 2 p
- az áramkör fő ágában a pillanatnyi áramerősség $i(t)$ kifejezését, amikor a vasmag a tekercs felét foglalja el, 3 p
- a pillanatnyi teljesítmény maximális és minimális értékét, amikor a vasmag a tekercs belsejének teljes térfogatát kitölti. 5 p